

[Pradžia](#) > ... > [Jūsų Teisės](#) > [Pagrindinės Teisės](#) > [Verslas Ir Žmogaus Teisės](#) > [Latvia](#)

Verslas ir žmogaus teisės

Turinį pateikė

Latvija

Latvija

1. Kokią teisinę apsaugą galiu gauti jūsų šalyje kaip asmuo, nukentėjęs nuo žmogaus teisių pažeidimų verslo srityje? Ar numatyta žalos atlyginimo galimybė?

Pagal [Civilinio proceso įstatymo 1 straipsnio 1 dalį](#) kiekvienas privatus ir juridinis asmuo turi teisę ginti savo pažeistas ar ginčijamas pilietines teises ar teisėtus interesus teisme. Jeigu asmuo mano tapęs nukentėjusiuoju nuo žmogaus teisių pažeidimų verslo srityje, dėl kurių buvo pažeistos jo pilietinės teisės, asmuo gali iškelti civilinį ieškinį bendrosios kompetencijos teisme.

Pagal [Civilinio įstatymo 1635 straipsnį](#) dėl kiekvieno teisių pažeidimo, kiekvieno neteisėto veiksmo, dėl kurio padaroma žala (taip pat moralinė žala), nukentėjęs asmuo turi teisę kreiptis į kaltininką dėl žalos atlyginimo tokia apimtimi, kokia kaltininkas dėl šio veiksmo gali būti apkaltintas. Moralinė žala – tai fizinės ar psichologinės kančios, patirtos dėl nukentėjusiojo nematerialinių teisių ar nematerialinės naudos pažeidimo, atsiradusio dėl neteisėtų veiksmų. Moralinės žalos atlyginimo mastas nustatomas teismo nuožiūra, atsižvelgiant į moralinės žalos sunkumą ir pasekmes. Jeigu neteisėtas elgesys pasireiškia kaip nusikalstama veika prieš asmens gyvybę, sveikatą, moralę, seksualinį neliečiamumą, laisvę, garbę ar pagarbą asmeniui, arba prieš šeimą ar nepilnametį, daroma prielaida, kad nukentėjęs asmuo dėl tokios veikos patyrė moralinę žalą. Kitais atvejais nukentėjusysis moralinę žalą turi įrodyti. Veiksmas šiuo atveju turi būti suprantamas platesne prasme, apimančia ne tik veiksmą, bet ir neveikimą, t. y. veiksmo neatlikimą.

2. Ar jūsų šalyje yra specialių teisės nuostatų dėl šiurkščių žmogaus teisių pažeidimų? Ar šios nuostatos taikomos nusikaltimams aplinkai ar dideliame darbuotojų išnaudojimui?

Civiliniame įstatyme numatyta atsakomybė už neteisėtus veiksmus apima bet kokį teisių pažeidimą ir nusikalstamą veiką, įskaitant šiurkštų žmogaus teisių pažeidimą.

3. Esu nukentėjęs nuo žmogaus teisių pažeidimo, padaryto Europos tarptautinei bendrovei vykdant veiklą už Europos Sąjungos ribų. Ar galiu kreiptis į jūsų šalies teismą, jei nesu ES pilietis arba negyvenu ES? Kokiomis sąlygomis galiu pareikšti reikalavimus dėl pažeistų teisių? Kur galima rasti papildomos informacijos?

Jeigu nei atsakovas, nei ieškovas neturi gyvenamosios vietos arba juridinio adreso Latvijoje ir jeigu pažeidimas nebuvo padarytas Latvijoje, tikėtina, kad tokio civilinio ieškinio nagrinėjimas nepriklausys Latvijos teismų jurisdikcijai.

4. Ar asmenys, nukentėję verslo srityje nuo žmogaus teisių pažeidimų, padarytų Europos tarptautinėms bendrovėms vykdant veiklą už Europos Sąjungos ribų, gali sulaukti ombudsmeno institucijų, lygybės įstaigų arba nacionalinių žmogaus teisių institucijų paramos? Ar šios institucijos gali ištirti mano atvejį, jei nesu ES pilietis arba negyvenu ES? Ar jūsų šalyje yra kitų viešųjų tarnybų (pvz., darbo arba aplinkosaugos inspekcijų), kurios galėtų ištirti mano atvejį? Kur galiu rasti informacijos apie savo teises?

Ombudsmenas Latvijoje vadinamas „[tiesībsargs](#)“. Ombudsmenas veikia pagal [Ombudsmeno įstatyme](#) nustatytą tikslą, t. y. skatinti žmogaus teisių apsaugą ir užtikrinti, kad valstybės valdžia būtų vykdoma teisėtai ir operatyviai bei laikantis gero valdymo principo.

Ombudsmenas gali dalyvauti tik sprendžiant atvejus, kai valstybės administracinės institucijos priimdamos sprendimą arba, teisės aktų leidimo atveju, priimdamos teisės aktą pažeidžia Latvijos Respublikos *Satversme* (Konstitucijoje) ir tarptautiniuose dokumentuose žmogaus teisių srityje įtvirtintas asmens žmogaus teises. Ombudsmeno įgaliojimų taikymo kontekste institucija yra valdžios administracija arba vietos valdžios institucija arba jos pareigūnai, taip pat asmenys, vykdantys valstybės administracijos pavestas užduotis.

Tais atvejais, kai asmuo tampa nediskriminavimo principo pažeidimo auka, ombudsmenas savo vertinimą ir rekomendacijas gali pateikti ir privatinės teisės reglamentuojamiems juridiniams ir privatiems asmenims.

Tačiau ombudsmeno įgaliojimai neapima Europos tarptautinių bendrovių ne ES šalyse padarytų veiksmų vertinimo.

Įmonių veiklos darbo santykių srityje kontrolė ir stebėseną priklauso [Valstybinės darbo inspekcijos](#) kompetencijai.

Įmonių veiklą aplinkos srityje kontroliuoja [Valstybinė aplinkos tarnyba](#), kuri yra atsakinga už įstatymų laikymosi stebėseną aplinkos apsaugos, radiacinės saugos ir branduolinės saugos, taip pat gamtinių išteklių naudojimo srityse.

Jeigu asmuo pateikia institucijai reikalavimą dėl neteisėtų veiksmų per klaidą, t. y. jis nežino, kad pagal Pateikimų įstatymo nuostatas atitinkamos institucijos kompetencijai nepriklauso atsakyti į asmens reikalavime nurodytą klausimą, institucija privalo informuoti asmenį apie instituciją, kurios kompetencijai priklauso šis klausimas, arba, jei galima, perduoti reikalavimą institucijai, kurios kompetencijai priklauso tokio reikalavimo nagrinėjimas.

Todėl reikėtų pabrėžti, kad ombudsmeno institucija yra alternatyvus ginčų sprendimo mechanizmas, skirtas pažeistų žmogaus teisių apsaugai ir pagrįstas asmeniniu ombudsmeno autoritetu, nes ombudsmeno rekomendacijos nėra teisiškai privalomos. Skundas ombudsmenui nelaikomas apeliacinės bylos išskėlimu, o bylos šalis turėtų atsižvelgti į tai, kad dėl tokio skundo nėra nei sustabdomas administracinio reglamento galiojimas, nei prailginamas apeliacijos pateikimo terminas. Tačiau ombudsmeno užduotis – skatinti visuomenės žinojimą ir supratimą apie žmogaus teises, jų apsaugos mechanizmus ir ombudsmeno darbą. Todėl ombudsmenas gali patarti asmeniui dėl pažeistų teisių apsaugos mechanizmų kiekvienu konkrečiu atveju.

Į ombudsmeną gali kreiptis kiekvienas asmuo, manantis, kad buvo pažeistos jo žmogaus teisės, nepriklausomai nuo jo pilietybės.

5. Ar jūsų šalis yra nustačiusi Europos tarptautinėms bendrovėms prievolę sukurti skundų nagrinėjimo arba mediacijos mechanizmus, kurie leistų ištirti vykdant jų verslą padarytus pažeidimus? Ar ši prievolė taikoma ir už Europos Sąjungos ribų padarytiems pažeidimams? Kas jūsų šalyje

atsakingas už šios veiklos stebėseną? Ar jūsų šalyje yra viešai skelbiamos ataskaitos apie sistemos veikimą?

Nėra informacijos apie teisės aktus, kuriais Europos tarptautinėms bendrovėms būtų nustatyta prievolė sukurti skundų nagrinėjimo arba mediacijos mechanizmus, kurie leistų ištirti vykdamt jų verslą padarytus pažeidimus.

6. Ar jūsų šalyje turiu specialių teisių, jei esu pažeidžiama auka, reiškianti reikalavimus dėl žmogaus teisių pažeidimų verslo srityje? Ar galiu gauti teisinę pagalbą ir kokiomis sąlygomis? Kokios išlaidos bus įtrauktos į teisinę pagalbą? Ar galiu gauti teisinę pagalbą tokiomis pat sąlygomis, jei nesu ES pilietis ar negyvenu ES?

Teisė gauti valstybės finansuojamą teisinę pagalbą priklauso nuo bylos kategorijos ir asmens statuso. Teisinė pagalba apima teises konsultacijas, procesinių dokumentų paruošimą teismui ir teisinę pagalbą teismo posėdyje. Asmuo, dalyvaujantis civilinėje byloje, atleidžiamas nuo nacionaliniam biudžetui mokėtinų teismo mokesčių, o teismas privalo suteikti valstybės finansuojamas vertimo paslaugas, jeigu asmuo nekalba proceso kalba.

Civilinėse bylose (išskyrus teisės aktuose nustatytas išimtis) ir administracinėse bylose, kai ginčijamas šeimos tribunolo sprendimas dėl vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugos, Latvijoje teisėtai gyvenantis asmuo turi teisę gauti teisinę pagalbą, jeigu jis gavo mažas pajamas gaunančio asmens statusą arba asmuo, kuriam reikia vietos valdžios socialinių paslaugų, statusą, arba jeigu jo situacija yra ypatinga, t. y. jis netikėtai ir dėl nuo jo nepriklausančių priežasčių atsiduria tokiose aplinkybėse ir finansinėje padėtyje, dėl kurios negali užtikrinti savo teisių apsaugos, arba asmuo yra visiškai priklausomas nuo valstybės ar vietos valdžios.

ES valstybėje narėje gyvenantis asmuo turi teisę į teisinę pagalbą tarpvalstybiniuose ginčuose civilinėse bylose, jeigu dėl ypatingų aplinkybių ir pajamų dydžio jis negali apginti savo teisių.

Kiti asmenys (įskaitant ne ES šalyse gyvenančius asmenis) turi teisę į teisinę pagalbą, numatytą Latvijos tarptautiniuose įsipareigojimuose, jeigu dėl ypatingų aplinkybių ir pajamų dydžio jie negali apginti savo teisių.

Civilinėse bylose, kuriose asmenys dalyvauja savarankiškai arba su advokato pagalba (t. y. civilinėse bylose, kurios pagal sutarčių teisę priklauso Ekonomikos reikalų teismo jurisdikcijai, jeigu ieškinio suma viršija 150 000 EUR, ir bylose, susijusiose su komercinių paslapčių apsauga nuo neteisėto įgijimo, naudojimo ir atskleidimo), asmuo turi teisę į teisinę pagalbą, jeigu jo pajamos neviršija Latvijos minimalios mėnesinės algos, dėl savo finansinės padėties jis gali gauti teisinę pagalbą ir jis sumokėjo teisinės pagalbos teikimo mokesťį.

Teisinę pagalbą administracinėse bylose asmuo prašymu suteikia teismas (teisėjas), atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą ir asmens finansinę padėtį.

Teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose suteikia bylą iškėlusis šalis (tyrėjas, prokuroras arba teisėjas). Teisinė pagalba pagal prašymą teikiama asmenims, turintiems teisę į gynybą, ir nukentėjusiems asmenims tais atvejais, kai tai numatyta teisės aktuose.

Papildoma informacija pateikiama Teismų administracijos interneto svetainėje:

- [Infografikas. Valstybės teikiama teisinė pagalba įvairiose bylų kategorijose \(LV\)](#)
- [Informacija. Valstybės užtikrinama teisinė pagalba \(EN\)](#)
- [Apžvalga. Valstybės teikiama teisinė pagalba \(EN\)](#)
- [Teisinė pagalba tarpvalstybiniuose ginčuose \(EN\)](#)

Paskutinis naujinimas: 12/02/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis.

Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.